

ועדות קבלה ביישובים קהילתיים בנגב ובגליל

מסמך זה נכתב לבקשתו של חבר הכנסת אלעזר שטרן, ומוצגים בו נתונים ומידע בנושא קיומן של ועדות קבלה ביישובים קהילתיים במועצות האזוריות בנגב ובגליל. במסמך נבחנת השאלה: כמה יישובים קהילתיים באזור הנגב והגליל, הפסיקו את פעילותן של ועדות הקבלה לאחר שמספר בתי האב ביישוב גדל מעבר ל-400, זאת כפי שנקבע בתיקון מס' 8 לפקודת האגודות השיתופיות. נציין כי המסמך אינו עוסק בוועדות קבלה פנימיות בקיבוצים ובמושבים הקולטים חברים לאגודות שיתופיות תקלאיות.

מרכז המחקר והמידע של הכנסת פנה בבקשת נתונים בנושא לשורה של גופים ממשלתיים רלוונטיים, שחלקם מיוצגים, על פי חוק, בוועדות הקבלה ליישובים הקהילתיים: **רשם האגודות השיתופיות במשרד הכלכלה**,¹ **ועדת ההשגות**² **ברשות מקרקעי ישראל**³ (להלן: רמ"י) **והחטיבה להתיישבות של הסוכנות היהודית**. יצוין כי בידי אף אחד מהגופים שלעיל לא נמצאו נתונים על מספר היישובים המקיימים ועדות קבלה, על מספר בתי האב ביישובים אלו או על יישובים קהילתיים שהפסיקו לקיים ועדות קבלה כאשר מספר בתי האב בהם עלה על 400. נוסף על כך, פנינו למשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל, ולמשרד הבינוי והשיכון, בבקשת מידע בנושא, אך מהמשרדים נמסר כי אין בידיהם נתונים בנושא.⁴ בעקבות כך, פנה מרכז המחקר והמידע של הכנסת בבקשת מידע ל-29 מועצות אזוריות, שלהן יישובים בנגב ובגליל. נציין כי פנינו רק למועצות אזוריות שביישוביהן עשויות להתקיים ועדות קבלה, בהתאם לתנאי החוק.

¹ אלה אלון, סגן רשם האגודות השיתופיות במשרד הכלכלה, שיחת טלפון, 19 בדצמבר 2018; הנ"ל, דוא"ל, 19 בדצמבר 2018.

² ועדת ההשגות היא הוועדה הדנה בערעורים על החלטות ועדות הקבלה ביישובים קהילתיים.

³ מיכל קריספין, אחראית על ועדות ההשגות ברשות מקרקעי ישראל, שיחת טלפון, 19 בדצמבר 2018.

⁴ אלי וקנין, מנהל אגף בכיר לפיתוח הנגב וגליל, המשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל, דוא"ל מענה לבקשת מידע, 17 במרס 2019; מלכה שניאור, אדריכלית, סגנית מנהל אגף בכיר תכנון במשרד הבינוי והשיכון, דוא"ל, 26 במרס 2019; אסנת קמחי, מנהלת מנהל לפיתוח הכפר במשרד הבינוי והשיכון, שיחת טלפון, 28 באפריל 2019.

מהמסמך עולה כי **בשני יישובים בנגב ובגליל**, מבין אלו במועצות האזוריות שענו לבקשת המידע, הופסקו ועדות הקבלה לאחר שמספר בתי האב בהם גדל מעל 400, ו-24 יישובים שבהם מעל 400 בתי אב ממשיכים לקיים ועדות קבלה. עוד עולה מהמסמך כי **אין כיום גוף ממשלתי המרכז נתונים על קיום ועדות קבלה ביישובים קהילתיים בנגב ובגליל ועוקב אחר מספר בתי האב ביישובים אלו (על פי הגדרה מוסכמת)**. נוסף על כך, ככל הנראה אין כיום גורם מתכלל המפקח על קיום הועדות בהתאם לחוק ו/או על הפסקת קיום הועדות ביישובים בהם מעל 400 בתי אב.

1 רקע

תיקון מספר 8 לפקודת האגודות השיתופיות משנת 2011, שעוגן בסעיפים 6-ב-6 ו-6 לפקודה, נועד להסדיר את פעולתן של ועדות קבלה ליישובים קהילתיים קטנים (עד 400 בתי אב) בנגב ובגליל, כולל הרחבות קהילתיות של יישובים כפריים (קיבוצים, מושבים שיתופיים, מושבי עובדים וכפרים שיתופיים); לעגן בחקיקה את הביקורת השיפוטית על החלטות ועדות הקבלה;⁵ ולאפשר לתושבי יישובים אלה קיום אורח חיים קהילתי-כפרי המבוסס על לכידות חברתית ותרבותית.⁶ ועדות קבלה אלו נקראות לעיתים ועדות קבלה אזוריות או מוסדיות.

לפי החוק, ניתן יהיה להתנות הקצאת מקרקעין מרשות מקרקעי ישראל או העברת זכות במקרקעין ממתיישב יוצא למתיישב נכנס באישורה של ועדת קבלה יישובית בהתקיים ארבעה תנאים מצטברים:

1. היישוב נמצא בנגב⁷ או בגליל⁸;
2. מדובר ב"יישוב קהילתי", כלומר יישוב שמאוגד כאגודה שיתופית, המסווגת כ"יישוב קהילתי כפרי" או כ"אגודה שיתופית להתיישבות קהילתית", או שזו מהווה הרחבה של יישוב שהוא קיבוץ, מושב שיתופי, מושב עובדים או כפר שיתופי, המאוגד באופן האמור; נציין כי לא מדובר באגודה שיתופית חקלאית, שאינה מחויבת לנוהל המוצג לגבי ועדות קבלה.
3. מספר בתי האב ביישוב או ביישוב המקורי ובהרחבה יחד, אינו עולה על 400;

⁵ אחד הגורמים שהניעו את התיקון לחוק הוא בג"ץ 6698/95 - קעדאן ואח' נ' מינהל מקרקעי ישראל ואח' שבו עתרה משפחת קעדאן על החלטת האגודה השיתופית ביישוב קציר שלא לקבלם כתושבים ביישוב.

⁶ הצעת חוק לתיקון פקודת האגודות השיתופיות (מס' 8), התשע"א-2011, דברי הסבר.

⁷ "הנגב" – כהגדרתו בחוק הרשות לפיתוח הנגב, התשנ"ב-1991: "שטח המדינה שמדרום לקו 115, ברשת ישראל, שיטת קסיני-סולדנר."

⁸ "הגליל" – כהגדרתו בחוק הרשות לפיתוח הגליל, התשנ"ג-1993: "מחוז הצפון כפי שנקבעו גבולותיו בהודעה על חלוקת שטח המדינה למחוזות ולנפות ותיאורי גבולותיהם, שבתוקף מזמן לזמן לפי סעיף 3 לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח-1948."

4. המספר המרבי של בתי האב ביישוב, או ביישוב המקורי ובהרחבה יחד, הוגבל בהתאם להוראות תוכנית מתאר ארצית או תוכנית מתאר מחוזית, כמשמען בחוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965.

יצוין כי החוק אינו דורש את קיומן של ועדות קבלה בשני מקרים: במקרה של שכירות שאינה עולה על חמש שנים, או כאשר התושב החדש הוא היורש מכוח ירושה או דין. עוד מדייק החוק וקובע כי אין בהחלטה של ועדת קבלה לאשר קבלתו של מועמד כדי לחייב את רשות מקרקעי ישראל להקצות קרקע לאותו מועמד.

בהתאם להוראות החוק, מונה ועדת הקבלה חמישה חברים, והם: שני נציגי היישוב הקהילתי; נציג התנועה שהיישוב הקהילתי מסונף אליה או חבר בה, ואם היישוב הקהילתי אינו מסונף לתנועה כאמור או חבר בה או אם התנועה ויתרה על נציגות – נציג נוסף של היישוב הקהילתי; נציג הסוכנות היהודית לארץ ישראל או ההסתדרות הציונית העולמית; ונציג המועצה האזורית שבתחום שיפוטה נמצא היישוב הקהילתי.⁹ החוק קובע כי נציג המועצה האזורית בוועדת הקבלה יהיה ראש המועצה האזורית או סגנו, או עובד המועצה שימנה ראש המועצה, ובלבד שאינם תושבי היישוב הקהילתי – והוא יהיה יושב ראש ועדת הקבלה.¹⁰ עוד קובע החוק כי המועמד והיישוב הקהילתי רשאים להגיש השגה על החלטת ועדת הקבלה לוועדת ההשגות ברמ"י, שבסמכותה לבטל את החלטת ועדת הקבלה, לאשרה, להחזיר את הנושא לדין מחודש בוועדת הקבלה או לקבל החלטה אחרת במקומה.¹¹

נציין כי החוק אינו מגדיר מנגנון פיקוח כולל ואינו מפקיד את סמכויות הפיקוח בידי גוף מסוים. עם זאת, ניתן לראות בוועדת ההשגות ברמ"י, אליה מוגשים ערערים על החלטות ועדות הקבלה, כמנגנון פיקוח חלקי.

2 נתונים על יישובים המקיימים ועדות קבלה

כמפורט לעיל, יש מספר גופים המיוצגים על פי חוק בוועדות הקבלה. לצד פניה למועצות האזוריות, בהן מתקיימות ועדות הקבלה, פנה מרכז המחקר והמידע של הכנסת לגופים אלו ולגופים נוספים לקבלת מידע בנוגע למספר היישובים שמקיימים ועדות קבלה, מספר בתי האב בכל יישוב, ומידע בנוגע להפסקת קיומן של ועדות קבלה ביישובים קהילתיים בהם מספר בתי האב גדל מעבר ל-400. מפניותינו עולה כי על אף שנציגי החטיבה להתיישבות (המייצגים את

⁹ סעיף 6ב(ב)(1).

¹⁰ סעיף 6ב(ד).

¹¹ סעיף 6ב(ו).

הסוכנות היהודית), יושבים בוועדות הקבלה, אין בידי החטיבה להתיישבות או הסוכנות היהודית נתונים מאוגדים וכוללים **לגבי ועדות הקבלה, או לגבי היישובים שמקיימים אותן.**¹² כמו כן, **נציין כי גם בוועדת ההשגות ברמ"י לא מרכזים נתונים על ועדות הקבלה והיישובים שמקיימים אותן.**¹³ נוסף על כך, לרשם האגודות השיתופיות במשרד הכלכלה, למשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל, לאגף תכנון במשרד הבינוי והשיכון ולמנהל לפיתוח הכפר במשרד¹⁴ לא היו נתונים או מידע על היישובים המקיימים ועדות קבלה, או על יישובים שהפסיקו לקיים ועדות כאלו.¹⁵ כמו כן, נראה כי **אין הגדרה מוסכמת על כלל הגופים הרלוונטיים של "בית אב" (פקודת האגודות השיתופיות אינה מגדירה מהו בית אב) וכי ככל הנראה הגופים השונים משתמשים בהגדרות שונות, ולכן סופרים אחרת את בתי האב ביישובים, כך שאין אחידות בנתונים גם כאשר ישנם.**

לצורך קבלת הנתונים, פנינו לכלל המועצות האזוריות שלהן יישובים בנגב ובגליל (29 מועצות אזוריות), ובקשנו לדעת האם יש בשטחן יישובים המקיימים ועדות קבלה אזוריות, כמה בתי אב יש בכל יישוב, האם מתקיימות ועדות קבלה ביישובים בהם יש מעל 400 בתי אב, והאם יש יישובים שהפסיקו לקיים ועדות קבלה עקב גידול מספר בתי האב בהם למעל 400.

בטבלה שלהלן מוצגים הנתונים שהתקבלו מ-22 מתוך 29 המועצות האזוריות שיש להן יישובים בנגב ובגליל. מ-7 מועצות אזוריות לא התקבלו תשובות (בני שמעון, זבולון, מגידו, מגילות, מרחבים, עמק הירדן ושדות נגב). נציין כי עמודת "מספר היישובים" כוללת את כל היישובים במועצה, חלקם יישובים קהילתיים או יישובים שיש להם הרחבה קהילתית שאליהם מתייחס תיקון החוק, וחלקם יישובים כפריים, קיבוצים או מושבים (אגודות חקלאיות שיתופיות) שאליהם תיקון החוק אינו מתייחס. לעומת זאת, שאר העמודות בטבלה המציגות את מספר היישובים המקיימים ועדות קבלה, מתייחסות רק ליישובים העומדים בקריטריונים המפורטים בתיקון מס' 8 לפקודת האגודות השיתופיות שתואר לעיל. לפיכך, הנתונים לא כוללים ועדות קבלה פנימיות באגודות שיתופיות חקלאיות, שאינן מוסדרות באמצעות התיקון לחוק בדבר ועדות קבלה ביישובים קהילתיים. נציין עוד כי, כאמור, ככל הנראה יש חוסר אחידות בהגדרת "בית אב" ואין בידינו מידע מספק באשר לאופן ההגדרה ואופן הספירה של בתי האב בכל המועצות. בעמודה

¹² לאה שלם, מנהלת חטיבת קליטה וחברה בחטיבה להתיישבות של הסוכנות היהודית, דוא"ל, 17 בפברואר 2019.

¹³ מיכל קריספין, אחראית על ועדות ההשגות על החלטות ועדות הקבלה ברשות מקרקעי ישראל, שיחת טלפון, 22 בדצמבר 2018.

¹⁴ מלכה שניאור, אדריכלית, סגנית מנהל אגף בכיר תכנון במשרד הבינוי והשיכון, דוא"ל, 26 במרס 2019; אסנת קמחי, מנהלת מנהל לפיתוח הכפר במשרד הבינוי והשיכון, שיחת טלפון, 28 באפריל 2019.

¹⁵ אלה אלון, סגן רשם האגודות השיתופיות במשרד הכלכלה, שיחת טלפון, 19 בדצמבר 2018; הנ"ל, דוא"ל, 19 בדצמבר 2018;

אלי וקנין, מנהל אגף בכיר לפיתוח הנגב וגליל, המשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל, דוא"ל מענה לבקשת מידע, 17 במרס 2019.

הרביעית מוצג מספר היישובים שמקיימים ועדות קבלה ושהם מעל 400 בתי אב, והוא מתוך סך היישובים שבהם מתקיימות ועדות קבלה. שורות המוקפות בקו כחול מציינות מועצות שבהן נעצרו ועדות קבלה ביישוב עקב גידול מספר בתי האב מעל 400, שורות המוקפות בקו אדום מציינות מועצות שבהן יש יישובים שבהם מעל 400 בתי אב ולא נעצרו בהם ועדות הקבלה.

טבלה מס' 1: קיום ועדות קבלה ביישובים קהילתיים במועצות אזוריות בנגב ובגליל, אפריל 2019

שם המועצה	מספר היישובים במועצה ¹⁶	מספר היישובים שהם מעל 400 בתי אב ומקיימים ועדות קבלה	יישובים בהם נעצרו ועדות קבלה עקב גידול מספר בתי אב מעל 400	הערות
אשכול¹⁷	32	189	אין	
בני שמעון	13		לא התקבלה תשובה	
בקעת הירדן¹⁹	21	10	אין	
גולן²⁰	32	28	אין	
הגליל²¹	33	220 ²²	אין	ביישוב גן נר הופסקו ועדות הקבלה לאחר שעבר את 400 בתי אב. ²³

¹⁶ הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, [קובץ הרשויות המקומיות בישראל - 2016](#), כניסה: 27 במרס 2019. הנתונים הוצלבו עם הנתונים שהועברו מהמועצות האזוריות.

¹⁷ צורית ירחי, צמיחה דמוגרפית, מועצה אזורית אשכול, דוא"ל, 13 במרס 2019.

¹⁸ שמות היישובים ומספר בתי האב בהם: אבשלום 80, בני נצרים 125, דקל, 100, יבול 90, יתד 100, עין הבשור 335, צוחר 170, שדה ניצן 95, שלומית 54. קיבוץ גבולות הפסיק לקיים ועדת קבלה אזורית כי החליטו שכל הנקלטים ייקלטו לאגודה החקלאית ואין אפשרות להיקלט רק להרחבה הקהילתית.

¹⁹ שרון דיירי, מועצה אזורית בקעת הירדן, דוא"ל, 18 במרס 2019.

²⁰ בתיה גוטליב, עוזרת ראש המועצה ודוברות, מועצה אזורית גולן, דוא"ל, 12 במרס 2019.

²¹ מאיה יעקב, מרכז הצעירים במועצה האזורית גליל, דוא"ל, 10 באפריל 2019.

²² כפר יחזקאל - 392, חפצי-בה - 335, אדירים - 119, ברק - 160, גדיש - 152, דבורה - 149, מלאה - 154, ניר יפה - 224, מולדת - 396, רמת צבי - 242, גדעונה - 164, יזרעאל - 340, נורית - 53, רם-און - 301, אומן - 191, חבר - 177, מגן שאול - 248, אביטל - 216, פרזון - 168, מיטב - 196.

²³ ביישוב גן נר הופסקו ועדות הקבלה לאחר שעבר את 400 בתי אב.

בישובים בהם מעל 400 בתי אב ממשיכים לקיים וועדות קבלה רק במקרה שבית אב ביישוב מחליף בעלים (העברת זכויות בנכס). ²⁸ לא מתקיימת ועדת קבלה במקרים של בנייה חדשה ביישובים אלו.	אין ²⁷	263	15 ²⁵	29	הגליל העליון ²⁴
	אין	אין	14 ³⁰	18	הגליל התחתון ²⁹
לא התקבלה תשובה				14	זבולון
	אין	אין	12 ³²	12	חבל אילות ³¹
	אין	אין	21 ³⁴	21	חוף אשקלון ³³
	אין	אין	אין	14	יואב ³⁵
בישובים בהם מעל 400 בתי אב ממשיכים לקיים וועדות קבלה רק לעניין העברת זכויות בנכס קיים.	אין	1 ³⁷	19	19	לכיש ³⁶
	אין	אין	13	13	מבואות חרמון ³⁸
לא התקבלה תשובה				13	מגידו
לא התקבלה תשובה				6	מגילות ים המלח

²⁴ דנה מורן רביד, יו"ר ועדת קבלה גליל עליון, דוא"ל, 11 במרס 2019.

²⁵ איילת השחר, גונן, דפנה, הגושרים, יפתח, כפר בלום, כפר הנשיא, להבות הבשן, מחניים, מלכיה, מעיין ברוך, משגב עם, צבעון, שדה נחמיה, שניר.

²⁶ אילת השחר - 438, הגושרים-405, שדה נחמיה-408

²⁷ בשלושת היישובים שבהם מעל 400 בתי אב, הצטרפות לאגודה הקהילתית מתרחשת רק בעקבות העברת זכויות בנכס בין מוכר לקונה, ובמקרים אלה מתקיימות וועדות קבלה במועצה האזורית בהתאם להוראות הדין.

²⁸ היישובים הם: איילת השחר, הגושרים, שדה נחמיה, דפנה, יפתח, להבות הבשן, מעיין ברוך.

²⁹ שרון כהן, מנהלת לשכת ראש מועצת הגליל התחתון, דוא"ל, 10 במרס 2019.

³⁰ אילניה, ארבל, בית קשת, בית רימון, הזורעים, כפר זיתים, כפר חיטים, כפר קיש, מסד, מצפה, מצפה נטופה, שדה אילן, שדמות דבורה ושרונה.

³¹ שרון ארובס, רכז צוות תקשורת, צעירים וצמיחה דמוגרפית במועצה האזורית חבל אילות, דוא"ל, 11 באפריל 2019.

³² הרחבה קהילתית בקיבוץ יהל, שבו 69 בתי אב.

³³ רז ביטון, לשכת ראש מועצה אזורית חוף אשקלון, דוא"ל, 10 באפריל 2019.

³⁴ הרחבה קהילתית בקיבוץ זיקים.

³⁵ מוטי צרפתי, ראש המועצה האזורית יואב, דוא"ל, 10 במרס 2019.

³⁶ יורם אוהב ציון, המועצה האזורית לכיש, דוא"ל, 28 במרס 2019.

³⁷ ביישוב נהורה 475 בתי אב. ועדת הקבלה פועלת רק במקרים של העברת זכויות בנכס קיים לתושב חדש. אין שיווקי קרקע חדשים ביישוב.

³⁸ עידית רש-גרינשפן, מנהלת המחלקה לצמיחת יישובים במועצה האזורית מבואות חרמון, דוא"ל, 20 במרס 2019.

מטה אשר ³⁹	32	4019	4113	אין	לטענת המועצה, גם ביישובים בהם מעל 400 בתי אב, רמ"י דורשת מהמועצה לקיים ועדת קבלה לתושבים חדשים, ולכן לא הופסקו ועדות הקבלה ביישובים אלו. ⁴²
מעלה יוסף ⁴³	22	22	אין	אין	
מרום הגליל ⁴⁴	23	4521	אין	אין	
מרחבים	16				לא התקבלה תשובה
משגב ⁴⁶	35	4727	אין	אין	
עמק הירדן	22				לא התקבלה תשובה
עמק המעיינות ⁴⁸	24	4913	אין	אין	
עמק יזרעאל ⁵⁰	38	27	516	אין ⁵²	לטענת המועצה, רמ"י דורשת מהמועצה לקיים ועדת קבלה לתושבים חדשים, גם

³⁹ אורית יפרח-הלפרין, מנהלת מחלקת יישובים במועצה אזורית מטה אשר, דוא"ל, 28 במרס 2019.

⁴⁰ קיבוץ אדמית - 271, מושב אחיהוד - 429, קיבוץ איילון - 570, ישוב קהילתי אשרת - 295, מושב בוסתן הגליל - 473, מושב בן עמי - 406, מושב בצת - 209, קיבוץ גשר הזיו - 868, קיבוץ חניתה - 546, קיבוץ יחיעם - 397, קיבוץ כברי - 624, מושב לימן - 404, קיבוץ מצובה - 603, מושב נתיב השיירה - 302, קיבוץ סער - 413, מושב עמקה - 394, קיבוץ ראש הנקרה - 709, מושב שיתופי רגבה - 576, מושב שבי ציון - 572.

⁴¹ מושב אחיהוד - 429, קיבוץ איילון - 570, מושב בוסתן הגליל - 473, מושב בן עמי - 406, קיבוץ גשר הזיו - 868, קיבוץ חניתה - 546, קיבוץ כברי - 624, מושב לימן - 404, קיבוץ מצובה - 603, קיבוץ סער - 413, קיבוץ ראש הנקרה - 709, מושב שיתופי רגבה - 576, מושב שבי ציון - 572.

⁴² ועדות הקבלה גם לשיווקי קרקעות לבניה חדשה, וגם להעברת בעלות על נכס קיים ביישובים אלו.

⁴³ שמעון גואטה, ראש המועצה האזורית מעלה יוסף, דוא"ל, 19 במרס 2019.

⁴⁴ מזל אלקלעי, צמיחה דמוגרפית ופרייקטים במועצה האזורית מרום הגליל, דוא"ל, 11 באפריל 2019.

⁴⁵ אביבים 112, אור הגנוז - 83, אמירים - 178, ביריה - 213, בר יוחאי - 183, דובב - 133, דלתון - 176, חזון - 80, טפחות - 71, כלנית - 47, כפר חנניה - 19, כפר שמאי - 142, כרם בן זמרה - 130, ליבנים - 106, מירון - 161, ספסופה - 212, עלמה - 169, עמוקה - 58, פרוד - 174, שזור - 111, שפר - 112.

⁴⁶ מירב בן דע, מנכ"לית מועצה אזורית משגב, מכתב, 16 באפריל 2019.

⁴⁷ אבטליון, אשחר, גילון, הררית, יחד, הר חלוץ, חרשים, טל אל, יובלים, יודפת, יעד, כמון, לוטם, לבון, מורן, מורשת, מכמנים, מנוף, מעלה צביה, מצפה אבי"ב עצמון, צורית, קורנית, רקפת, שורשים, שכניה, תובל. לא הועברו לידינו נתונים על מספר בתי האב בכל יישוב, אך צוין כי אין באף אחד מהם מעל 400 בתי אב.

⁴⁸ יהודית הרפז, מנהלת מחלקת יישובים במועצה האזורית עמק המעיינות, דוא"ל, 15 באפריל 2019.

⁴⁹ שדה נחום, מעלה גלבע, מירב, טירת צבי, רשפים-שלפים, תל תאומים, רחוב, רוויה, שדי תרומות, ירדנה, בית יוסף. בניר דוד ובכפר רופין מתקיימות ועדות קבלה רק כשמדובר בהעברת זכויות בנכס קיים בהרחבה. לא הועברו לידינו נתונים על מספר בתי האב בכל יישוב, אך צוין כי אין יישובים שבהם מעל 400 בתי אב.

⁵⁰ דליה אייל, סגנית ראש המועצה ומ"מ ראש המועצה האזורית עמק יזרעאל, דוא"ל, 17 במרס 2019.

⁵¹ היישובים ומספר בתי האב בהם: תל עדשים - 450, עין דור - 421, יפעת - 418, גבת - 411, עדי - 483, והושעיה - 430. מתוכם, בארבעה יישובים (עין דור, גבת, יפעת ותל עדשים) מתקיימות ועדות קבלה לתושבים חדשים בהרחבה של היישובים, לפי דרישת רמ"י, למרות שיש בהם מעל 400 בתי אב.

⁵² ביישובים עין דור, גבת ותל עדשים, מתקיימות ועדות קבלה לתושבים חדשים בהרחבה של היישובים, לפי דרישת רמ"י, למרות שיש בהם מעל 400 בתי אב.

ביישובים בהם מעל 400 בתי אב, ולכן לא הופסקו ועדות הקבלה ביישובים אל ⁵³				
ערבה תיכונה ⁵⁴	7	557	אין	אין
רמת נגב ⁵⁶	15	576	אין	אין
שדות נגב	16	לא התקבלה תשובה		
שער הנגב ⁵⁸	12	6	אין	אין
שפיר ⁵⁹	14	2 ⁶⁰	אין	רק המושבים שדרומיים לקריית גת רשאים לערוך ועדות קבלה לפי החוק, ולכן נפסקו הועדות ביתר היישובים.
תמר ⁶²	5	631	אין	אין

3 סיכום

- **בשני יישובים בנגב ובגליל, מבין אלו במועצות האזוריות שענו לבקשת המידע, הופסקו ועדות הקבלה לאחר שמספר בתי האב בהם גדל מעל 400** (אבן שמואל במועצה האזורית שפיר, וגן נר במועצה האזורית גלבוע).
- **ב-24 יישובים שבהם מעל 400 בתי אב ממשיכים לקיים ועדות קבלה ביישובים: מהם, שבעה יישובים מקיימים ועדות אלו רק לעניין העברת זכויות בנכס קיים, ולא לשיווקי קרקעות חדשים, ואילו ארבעה יישובים לפחות** (עין דור, גבת, יפעת ותל

⁵³ מדובר גם בוועדות קבלה לתושבים חדשים הרוכשים בתים קיימים, וגם לתושבים הקונים קרקעות המשווקות על ידי רמ"י. בנוסף, יש מחלוקת בין משרד הפנים לרמ"י בנוגע לאופן הגדרת וספירת בתי אב/משפחות ביישובים.

⁵⁴ מיכל זיו - חורש, דוברת מועצה אזורית ערבה תיכונה וממונה על חופש המידע, דוא"ל, 2 באפריל 2019.

⁵⁵ מספר בתי אב בכל יישוב: עידן - 93, חצבה - 155, עין יהב - 174, ספיר - 147, צופר - 108, צוקים - 98, פארן - 138.

⁵⁶ אופיר צימרינג, מנהל צמיחה דמוגרפית - אגף הנדסה והתיישבות במועצה האזורית רמת נגב, דוא"ל, 11 באפריל 2019.

⁵⁷ מרחב עם-85, טללים (הרחבה) - 87, אשלים - 150, עזוז - 17, שיזף - 15, רתמים - 91. נוסף על שישה יישובים אלו, יש בתחומי המועצה האזורית ארבעה יישובים נוספים שקיבלו על עצמם הליכי קבלה באמצעות ועדה אזורית למרות שמדובר בקליטה ליישוב שלא מחוייב בהליך זה (מושבים/כפר חינוכי): מושב קדש ברנע (ניצני סיני) - 70, מושב כמהין - 62, מושב באר מילכה - 45, ניצנה - 40.

⁵⁸ נפתלי סיון, המטה האסטרטגי במועצה האזורית שער הנגב, דוא"ל, 19 במרס 2019.

⁵⁹ יהודית סרי, מזכירת לשכת ראש המועצה האזורית שפיר, דוא"ל, 11 במרס 2019.

⁶⁰ שלוה ואיתן

⁶¹ אבן שמואל

⁶² שחף חומרי, עוזר ראש המועצה ומנהל מחלקת יישובים במועצה האזורית תמר, דוא"ל, 31 במרס 2019.

⁶³ ועדת קבלה פועלת רק ביישוב הר עמשא שבו 44 בתי אב. בשלשה יישובים נוספים יש ועדת קליטה שמנהלת את תהליך הקליטה והחברים מצביעים על הקבלה לחברות באגודה השייתופית החקלאית: עין תמר (48), נאות הכיכר (84) וקיבוץ עין גדי (212 חברים).

עדשים במועצה אזורית עמק יזרעאל) מקיימים ועדות קבלה לתושבים חדשים בהרחבה של היישובים, לדברי המועצה לפי דרישת רמ"י, למרות שיש בהם מעל 400 בתי אב. טענה דומה הועברה לנו ממועצה אזורית מטה אשר בה מתקיימות ועדות קבלה ב-13 יישובים שבהם מעל 400 בתי אב, ולפיה רמ"י דורשת להקים ועדות קבלה לשיווקי קרקעות חדשים גם ביישובים בהם מעל 400 בתי אב. עם זאת, בנתונים שהועברו לנו מהמועצה על 13 היישובים האלו, אין אפשרות להבחין בין יישובים שמקיימים ועדות קבלה רק לעניין העברת זכויות בנכס קיים, לבין היישובים שמקיימים את הועדות לקבלת חברים לטובת שיווקי קרקעות חדשים. נציין כי פנינו למועצה בבקשה לציין באילו מיישובים אלו מתקיימות ועדות קבלה רק לעניין העברת זכויות בנכס ובאילו מהם מתקיימת בהם ועדת קבלה לעניין שיווק קרקעות חדשים, אך עד זמן סיום כתיבת המסמך לא התקבלה תשובה בנידון. **נדגיש כי מלשון החוק עולה כי ביישובים שבהם יותר מ-400 בתי אב, אין לקיים ועדת קבלה, לא לעניין העברת זכויות בנכס קיים ולא לעניין שיווקי קרקעות חדשים.**

- פנינו לרמ"י כדי לקבל את התייחסותה לטענה כי היא דורשת לקיים ועדות קבלה לשיווקי קרקעות חדשים, גם ביישובים שבהם מעל 400 בתי אב, ולבדוק מהי הגדרתה ל"בית אב" ועל בסיס אילו נתונים נקבע מספר בתי האב בכל יישוב. **מרמ"י נמסר כי בבדיקה ראשונית של הנושא לא נמצאו עדויות לטענות של המועצות האזוריות לגבי דרישתם לקיום ועדות קבלה גם ביישובים בהם מעל 400 בתי אב, אך דרושה בדיקה מעמיקה יותר.**⁶⁴
- כאמור, **אין כיום הגדרה מוסכמת של "בית אב", וככל הנראה יש הגדרות שונות בידי גופים שונים, וכתוצאה מכך הנתונים בנושא, גם כאשר קיימים, אינם אחידים.**
- מתשובות המועצות האזוריות והחטיבה להתיישבות עולה כי קיים חשש ביישובים הקהילתיים מגידולם מעל 400 בתי אב, שכן לאחר מכן לא יוכלו לקיים ועדות קבלה, וכי לעיתים נעשות פעולות כדי למנוע גידול כזה.
- עוד עולה מתשובות המועצות האזוריות כי הן אינן מדווחות באופן סדיר בנושא לגוף כלשהו, אף כי מחלקן נמסר כי הן מדווחות לעיתים לחטיבה להתיישבות.

⁶⁴ גלית ויטנברג, מנהלת אגף בכיר לשימושים חקלאיים בחטיבה העסקית, דוא"ל, 1 במאי 2019.

מהמסמך עולה כי אין כיום גוף ממשלתי המרכז נתונים על קיום ועדות קבלה ביישובים קהילתיים בנגב ובגליל ועוקב אחר מספר בתי האב ביישובים אלו (על פי הגדרה מוסכמת). נוסף על כך, ככל הנראה אין כיום גורם מתכלל המפקח על קיום הועדות בהתאם לחוק ו/או על הפסקת קיום הועדות ביישובים בהם מעל 400 בתי אב.